

Leto XVIII.

Uredništvo in uprava se nahajata v Kranju štev. 173.
Telefon štev. 73.
Naročnina polletno 20 Din,
četrletno 10 Din
Izhaja vsako soboto

Štev. 10

Gorenjec

Dopise sprejema uredništvo do torka zvečer. Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Za odgovor priložite znamko
Govornice ure uredništva ob ponedeljkih od 10. do 11. ure dopoldne.

Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Delavčeva stanovska kultura

Raznovrstni so poklici, v katere Bog kliče človeka. Enega postavi kot uradnika v pisarno, drugega pokliče za plug, tretjega pokliče k stroju v tovarno itd.

Tudi delavni človek si je izbral svoj življenjski poklic in sicer poklic, ki človeka uvršča v veliko armado delavstva. Delavski stan je v zgodovini najmlajši in je kot stan stopil šele dokaj pozno na pozorišče svetovne zgodovine. Uvrstitev v človeško družbo so razne okoliščine delavskemu stanu zelo otežkočevale, korak za korakom je bilo treba osvajat teren. Meščanski stanovi so bili in so še nasprotni delavskemu stanu, kakor bi se bali za prvenstvo. Le redki so bili ljudje, vzgojeni v meščanskem ozračju, ki so spoznali upravičene zahteve delavskega stanu. In ti se prelomili z ozkosrčnim naziranjem meščanske vzgoje in miselnosti ter stopili na stran delavskih množic. Tudi katoličani so v tem oziru mnogo grešili in še grešijo. Šele znamenita Leonova okrožnica „Rerum novarum“ je šla v tem druga pota. In od tedaj je postalo marsikaj boljše. Danes že stojijo najboljši katoličani v sredini delavskih množic in se skupno z delavci borijo za pravice delavstva vseh panog, predvsem pa industrijskega delavstva. Delavstvo je s pomočjo dobrih in požrtvovalnih delavskih voditeljev ustvarilo mogočne strokovne delavske organizacije, katere imajo velik vpliv na delavsko zakonodajo in delavske pravice sploh. Vstred organizacije je delavstvo postalo velika sila v človeški družbi in te sile ni mogoče prezreti.

Delavski stan je v zadnjih 50 letih kot stan zelo napredoval in še vedno napreduje. Na delavcu je sedaj ležeče, da si zasigura v človeški družbi upoštevano mesto, s tem, da si ustvari posebno delavsko družabno stopnjo, svojevrstno delavsko duhovno in materialno kulturo. Delavski stan ne sme prevzemati buržujske kulture in meščanskih manir, ker v tem slučaju ne bo kot stan nikdar nič pomenil, ker se samo vloge zamenjujejo.

Kar je dosedaj delavstvo družilo ni nič drugega, kakor zgolj skupna stiska in beda, skupna želja po samobrani. Toda delavstvo si hoče s pomočjo voditeljev ustvarjati temelje za splošno delavsko kulturo, delavec hoče ustvarjati delavske družine in s tem ustvarjati tudi temelje novega družabnega reda, ki ne bo temeljil na načelih gospodarskega liberalizma, marveč na podlagi krščanske pravičnosti in krščanske ljubezni do bližnjega.

Delavska stanovska kultura hoče biti boljša in pravičnejša, kakor je bila dosedanja buržujska — lažna kultura. Delavec ne sme sprejeti v svoje kulturno obilježje manire rafiniranega, z vsemi sladkostmi in dobrinami napasene buržuja, ampak mora ustvarjati kulturo, ki bo dobra in plemenita. Delavski rod mora res zrasti v pravi delavski kulturi, ne pa da bi se izživljal kakor buržuj v samem neprestanem boju za povišanje mezde, da bi se prej ali slej približal stopnji buržuja.

Delavec mora spoštovati svojo delavsko kulturo in v tem čaka delavske organizacije še mnogo dela. Bodimo odkriti. Dokler delavec sam ni nekaj drugega, kakor je sedaj, tudi ne more zahtevati, da bi drugi z njim boljše postopali. Dokler bo delavec sam len, malomaren, strokovno slabo izvežban in so njegova usta polna kvantanja, preklinjevanja ter nedostojnega govorjenja, ne more pričakovati, da bi svet delavca spoštoval. Na delaveh samih je, da postanejo novi ljudje in ne morda samo zakriti buržuji. Če se včasih s pomilovanjem gleda na delavca, je veliko krivde na delavcu samem. Marsikdo misli, da sme kot delavec vse, da sme biti največja packa. Takšni delavci, ki se v sobotnih večerih, ko prejmejo plačo, zatečejo v prvo gostilno, zloglasni pajzelj, ter med kvantami in pridušanjem zapijejo zadnji dinar, in nadlegujejo poštena dekleta in poročene žene, takšni delavci največ škodujejo delavski stanovski časti. Kdor se nedostojno obnaša, ta naj si zapomni, da se bo z njim vedno postopalo kot s člo-

vekom druge vrste. Delavec se bo dvigal edino le tedaj, če bo vedno gledal na delavsko stanovsko čast.

Marsikak mlajši delavec se v družbi izven tovarne že sramuje svojega stanu in ga ob prvi priliki skuša zatajiti. Kakor hitro ima za seboj fabriška vrata, že pozabi, da je delavec. V vsem obnašanju, v eleganci obleke, govorjenju, hoče iti vštric z bogatinom, včasih ga pa hoče še celo prehitovati s kakšnimi bedastimi posebnostmi. Marsikak s krvavimi žulji prislužen dinar gre za stvar, ki so za delavca nespametne, za lažne ideale. Seveda je razumljivo, da se mlad delavec in mlada delavka ne smeta zanemariti ne v obnašanju, ne v govorjenju, ne v modi. Saj pa tudi nihče ne zahteva, da bi se mlad fant-delavec in mlada dekle-delavka, oblačila kot kakšen star stric ali stara teta. Saj na to vendar nihče ne

misli. Da se pa sleherni dinar porabi samo za „nobel“ po meščanskem okusu, je pa gotovo neumnost. Pretirano izenačevanje z drugimi stanovi je znak nesamostojnosti, znak slabosti in nekakšno prikrito priznanje, da se sramuje svojega stanu.

Seveda, s tem pa nikakor nočemo reči, da naj bi imel delavec ali delavka občutek, da sta manj vredna, kakor ljudje drugih stanov. Nikdar ne smejo zgubiti vere v vrednost in čast svojega dela. Neumno je vendar naziranje, da bi delavec stal na nižji stopnji družabnega reda, kakor kdo drug. Saj vendar ne eksistirajo nikakšne moralne stopnje v ocenjevanju posameznih stanov in poklicev. Vsi poklici so od Boga in vsak naj služi namenu, za katerega je postavljen. In zato so tudi v božjih očeh vsi ljudje enaki.

Dve smrtni obsodbi izrečeni in dve izvršeni

Dne 28. marca t. l. so bili pred drž. sodiščem za zaščito države na smrt obsojeni Orel Peter, Begović Josip in Podgorelec Anton, ker so postali člani nasilne organizacije

„Ustaša“, ker so stregli kralju Aleksandru I. po življenju in ker so ubili enega organa javne varnosti, drugega pa nevarno ranili.

Dne 6. febr. t. l. sta bila na smrt obsojena trgovec Dimitrije Drandžić in Gavriilo Jovanović radi sodelovanja pri prenašanju in postavljanju peklenskih strojev po Belgradu in železnicah po Jugoslaviji. — Eden izmed teh strojev je eks-

plodiral dne 30. sept. 1932. v veži oficirskega doma v Belgradu in na mestu ubil nosača Krešovića. 27. marca v jutranjih urah je bila smrtna obsodba izvršena. Glavni krivec Stanković je pobegnil.

Nemčija išče

Hitler je izprevidel, da z udarništvom in gromovitimi govori ne pride daleč. Po celem svetu se je zameril, sedaj pa skuša to popraviti in išče prijateljev. S Francijo ni nič, z Italijo tudi nič — oba fašizma sta si preveč v sorodu — zato se je obrnil na Poljsko, s katero je že sklenil pogodbo o nenapadanju, in že ponuja roko tudi Jugoslaviji in državam Male zveze.

Presenečenja niso izključena, upajmo, da ne bodo v našo škodo, čeprav nas resno vznemirjajo izjave voditeljev sedanje Nemčije, ki si upajo pred celim svetom priznati, da je nemško „prodiranje na vzhod“ še vedno na programu nemških fanatikov in da je Avstrija prvi in najlažji korak na vzhod, ker taka država za Nemčijo ni nikakova ovira.

Mesto pogorelo

Japonsko mesto Hakodate, ki ima 200.000 prebivalcev, je strahovit požar skoro popolnoma uni-

čil. — 23.000 hiš je pogorelo do tal in 1500 ljudi je našlo smrt v plamenih.

L. N. Tolstoj:

Radi Boga

(Resnična povest)

Nekoč privedejo v ječo nove kaznjence. Zvečer se zberejo vsi stari kaznjenci okrog novih in jih izprašujejo, iz katerega kraja so in kaj so zakrivali. Aksijonov je tudi sedel na leseno posteljo poleg novincev in poslušal, kaj kdo pripoveduje. Eden izmed novodošlih, visok, zdrav, star kakih šestdeset let, z ostrizeno brado, je pripovedoval:

„E, tovariši, jaz sem za prazen nič prišel sem. Odvezal sem vozniku konja od sani. Prijeli so me in začeli vpiti: 'Ukradel je!' Vpil sem, da sem hotel le prej priti domov, konja sem kesneje izpustil. Voznik je moj prijatelj. Ali ni res tako? Ne, pravijo oni, 'kradel si!' A ne vedo, kaj in kje sem ukradel. Izvršil sem stvari, radi katerih bi bil moral že davno priti sem, toda ničesar mi niso mogli dokazati, sedaj so me pa prignali sem proti zakonu.
„Kaj lažeš, bil si že v Sibiriji, pa nisi dolgo tu gostoval!“

„Odkod si?“ vpraša nekdo.
„Iz mesta Vladimirja sem. Kličejo me za Makara, pišem se pa Semjonovič.“
Aksijonov dvigne glavo in vpraša:
„No, Semjonovič, ali si v Vladimiru kaj slišal o trgovcih Aksijonovih? Ali še žive?“

„Kako da ne bi? To so bogati trgovci, le oče je v Sibiriji. Grešnik kot mi. A kaj si ti, ded, zagrešil?“

Aksijonov, ki ni hotel razkladati svojega gorja, vzdihne in reče:

„Za svoje grehe sem že 26 let na robiji.“

Makar Semjonov ga vpraša:

„A kakšni so ti grehi?“

Aksijonov mu odgovori: „Najbrž sem zaslužil, in noče dalje govoriti; drugi kaznjenci pa pojasnijo novincu, kako je prišel v Sibirijo. Povedo mu, kako je nekdo ubil trgovca in podtaknil Aksijonovu nož in kako so nato nedolžnega obsodili.“

Ko je Makar Semjonov to slišal, je pogledal Aksijonova, udaril z rokami pe kolenih in rekel:

„Glej čudo, kako si se postaral, ded!“

Drugi so ga začeli vpraševati, čemu se je začudil in kje je videl Aksijonova, a Semjonov jim ne odgovori ničesar, ampak le vzdikne:

„To je čudno, da nam je sojeno, da se tu najdemo.“

Na podlagi teh besed se je v Aksijonovu porodila misel, da morda ta človek ve, kdo je ubil trgovca, zato vpraša:

„Ali si ti prej slišal za ta dogodek in ali si prej mene poznal?“

„Kako ne bi bil slišal! Povsod je šlo od ust do ust. Da, da, to je bilo že davno; a kar sem slišal, sem že davno pozabil.“

„Morda si slišal, kdo je ubil trgovca?“ vpraša Aksijonov.

„Pa to je jasno: ubil ga je oni, v čigar torbi so našli nož. Ako je pa kdo tebi podtaknil nož, tega niso ujeli in ni obglavljen kot lopov. Pa kako bi bil mogel vtakniti nož v turbo? Saj si jo imel pod zglavjem. To bi bil moral čutiti.“

Ko je Aksijonov to slišal, mu je takoj prišlo na misel, da je vprav ta človek ubil trgovca. Vstal je in se oddaljil.

Vso noč Aksijonov ni mogel zatisnit očesa.

Mislil je na pretekla leta, na dolga leta, ki jih je pretrpel v robiji.

„A vse radi tega zločinca...“ si je mislil Aksijonov,

In popadel ga je tak srd na Makara Semjonova, da bi se nad njim maščeval. pa če tudi bi sam pri tem poginil. Vso noč je molil, a ni se mogel umiriti. Podnevi se ni približal Makaru Semjonovu in niti pogledati ga ni hotel.

Tako sta minila dva tedna. Ponoči Aksijonov ni mogel spati, toda žalost ga je obvladala, da ni vedel, kam naj se dene.

Neke noči gre skozi ječo in opazi, kako se izpred ene postelje siplje zemlja. Postane in pogleda. Naenkrat skoči Makar Semjonov izpod postelje in ves razburjen pogleda Aksijonovu v lice. Aksijonov je hotel iti dalje, kakor da ga ne vidi. Toda Makar ga zgrabi za roko in mu pove, da je izkopal pod zidom rov in da vsak nese zjutraj zemljo ven v bisagi in jo strese na cesto, ko jih ženejo na delo. Reče mu:

Velika binkoštna prodaja

po tovarniških cenah:

Kontenina bela	od Din 5:80	Izgotovljene moške srajce	od Din 18:—
Zef. r. za srajce	6:—	Štof za damske obleke	22:—
Šifon	8:—	Štof za fantovske obleke	22:—
Vel. izbira delen rut	7:—	Volneni paplin 100 cm	26:—
Deleni polnovolneni	8:—	Štof za sportne plašče	32:—
Paplin za srajce	10:—	Crepe de Chine brez napake	32:—
Papl. za kombineže	11:—	Kamgarn za moške obleke	60:—
Klot za odeje 140 cm	16:—	Češki kamgarn	5:—
Platno za rjuhe 150 cm	16:—	Angleški kamgarn	160:—
Gradl. za madrace po	17:—	Odeje iz klota, ročno delo	100:—

Oglejte si našo veliko zalogo in naše brezkonkurenčne cene!

Priporoča
se Vam

Logar & Kalan, Kranj

Manufakturna zaloga - Lastnik Srečko Vidmar.

Botri! Botrice!

Ne pozabite, da je lepa fotografija največje veselje kakor tudi najlepši in najtrajnejši birmanski spomin, ki ga daste svojim birmancem.

Zato dajte fotografirati svoje birmance v foto ateljeju

Janko Kramar, Kranj, Glav. trg 183
v hiši g. Sajovica

Ako hočete elegantne trpežne čevlje, obiščite dom. tvrdko

Franc Strniša v Kranju

ki Vam nudi trpežno obutev ročnega izdelka za mal denar. Popravljamo vso staro obutev hitro in poceni! Obiščite nas!

Cenjenemu občinstvu sporočava, da sva prevzela v Kranju staroznano **GO-STILNO RUČIGAJ** nasproti cerkve. Dobra pijača in jedila. Sprejemajo se tudi abonenti.

Se priporočata

Jože in Frančiška Brolih

Janko Rant Kranj

Trgovina z deželnimi pridelki in mešanim blagom. Špirit in žganje v odprtih in zaprtih steklenicah. — Na drobno in na debelo.

Telefonšt. 65 — Brzjavlj.:
RANT KRANJ

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRANJU

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom poštne hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.

Usnjarska in čevljarska
zadruga

Runo

r. 3. 30. 3. v Tržiču

priporoča sledeče **lastne** in zato **najcenejše** izdelke:

ovčine v raznih barvah
kozine za pletene sandale
usnje za površnike,
boks, ševro, juhtovino,
galanterijsko usnje itd.
Obiščite nas!

Knjigarna Ilirija Kranj

Glavni trg

Za birmance priporočamo nakup:

molitvenikov, podobice,
rožnih vencev in mirtnih
vencev za na glavo.

Botri in botrice, oglejte si bogato izbiro!

Vsake vrste rolete, žaluzije, zavese in samonavijalci.

PETER KOBAL KRANJ

Dravska banovina - Jugoslavija

Zaloga pohištva. — Izdelovanje vseh najfinejših tapetniških del. Najcenejša postrežba, solidno delo. — Prepričajte se!

Kmetovalci!

Kakovost vaših pridelkov izboljšate z uporabo superfosfata znamke **HRASTNIK**, ki ga proizvaja domača

Tovarna kemičnih izdelkov
v Hrastniku d. d.,
Hrastnik.

40% na KASJJEVA SOL

je najbolj važno in potrebno gnojilo za zemljišča na Gorenjskem

Krompirju
pesi
travniku
detelji in lucerni

naj se sedaj gnoji s 75 - 150 kg
40% ne **KASJJEVE SOLI**
po enem oralu.

Agrikult. kemiški ured za umet. gnojenje
v Zagrebu, Trg Washingtona br. 3 da vsa potrebna navodila brezplačno.

